

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ
RESİM BÖLÜMÜ**

ÇÖLLEŞME HAKKINDA SARI-YEŞİL RESİMLER

(DİPLOMA PROJESİ KAPSAMINDA HAZIRLANAN ARAŞTIRMA VE UYGULAMA RAPORU)

Hazırlayan:
Burcu KOÇYİĞİT

Yöneten:
Doç. Fevziye EYİGÖR PELİKOĞLU

Erzurum-2023

İÇİNDEKİLER

sayfa

1.BÖLÜM: ARAŞTIRMA RAPORU

1.1.Çölleşme nedir?	1
1.2. Kaktüüsün Çöl Yaşamındaki Yeri.....	1
1.3. Arazi Sanatında Rober Smitson ve Nancy Holt.....	2

2. BÖLÜM: UYGULAMA RAPORU

2.1. Uygulamanın Yapılış Gerekçesi.....	4
2.2. İçerik ve Biçime YönelikSaptamalar.....	5
2.3. Uygulamanın Düşünsel Yönü.....	5

RESİMLER.....	7
KAYNAKÇA.....	17
ÖZGEÇMİŞ.....	18

1. BÖLÜM: ARAŞTIRMA RAPORU

1.1. Çölleşme nedir?

Çölleşme, kurak, yarı kurak, yarı nemli alanlarda iklim değişimleri ve insan faaliyetleri neticesinde oluşan arazi tahribatı olarak tanımlanmaktadır. İnsanoğlunun dünya ve ekosistem üzerinde yarattığı en büyük tahribatlardandır. Ekosistemler insanlara ve diğer canlılara mal ve hizmet sağlama işlevini yerine getirir. Bu nedenle yaşamın rızkını oluşturan toprak, özelliklerini korumazsa işlevlerini yerine getiremez. Doğal bitki örtüsü tahrip olarak erozyon yaşanır, toprak susuzlaşır ve çoraklaşır.

Çölleşme; yoksulluk, kıtlık, açlık, sel ve taşkın, göç ve savaşa sebep olabilmektedir. Dünyada 10 milyon insan ekolojik göçmen durumundadır. Dünya karalarının %30'unu tehdit etmekte her yıl en verimli üst kısmından olmak üzere 24 milyon ton toprak erozyon ile taşınmaktadır. Çölleşmeyle ilk önce toprağı bir arada tutan bitkiler yok olur, daha sonra toprak incelmeye başlar ve yok olur.

Çölleşmeye, kuraklık ve orman yangınları gibi doğal olaylar ve çoğunlukla insan faaliyetleri sebep olmaktadır. Ormansızlaşma, hayvanların aşırı otlatılması, kötü tarım uygulamaları, kentleşme ve diğer arazi geliştirme türleri, aşırı nüfus, doğal kaynakların aşırı kullanımı, aşırı gübre kullanımı, toprak kirliliğı çölleşmeye insanların büyük oranda katkı sağladığı faaliyetlerdendir.

1.2. Kaktüsün Çöl yaşamındaki Yeri

Kaktüs bitkileri dünyanın en zor iklimlerinde yaşama ve gelişme becerilerine sahip olmalarıyla bilinirler. Çok çeşitli boyutlarda ve şekillerde kaktüsler bulunmaktadır. Genellikle çöllerde ve sıcak iklimlerde 200 yıl kadar hayatta kalabilirler. Dikenleri suyun buharlaşmasını önler ve nem kaybını azaltmaya yardımcı olur.

Kaktüsler minimum suyla veya susuz yaşama kabiliyetine sahiptir ve yağmur yağdığında mümkün olduğunca fazla su depolarlar. Çöl havasını yumuşatan terlemeyi azaltmaya yardımcı olan yapıdaki tasarımları sayesinde çölde susuzluktan ölme tehlikesiyle karşı karşıya olan insanların ve diğer canlıların imdadına yetişirler. Dikenleri su depolama ve aynı zamanda kendilerini ve su rezervlerini koruma bölgeleri olduğu için sadece dikenleri geçmede yetenekli canlılar su rezervlerine ulaşabilirler. Hem kendisi hem canlılar için maksimum verime sahiptir.

1.3. Arazi Sanatında Rober Smitson ve Nancy Holt

Robert Smithson (2 Ocak 1938-20 Temmuz 1973) mekânsal sanatlarla ilgili çizim ve fotoğrafı sıklıkla kullanan, endüstriyel atıklar ve bilim kurgu gibi alanlarda da çalışan arazi sanatıyla tanınan, aynı zamanda minimalist çelik heykelleri ile de dikkat çeken Amerikalı sanatçıdır.

Land Art (Yeryüzü Sanatı) akımının en önemli eseri olan Spiral Jetty'nin tasarımcısıdır. Robert Smithson'un sanatındaki asıl amacı birbitinden uzaklaşan doğa ve insanı tekrar bir araya getirmektir.

Smithson, doğadaki harap ve tükenmiş yerlerle çalışmayı tercih etmiştir. Dünyayı paleti olarak kullanarak, spiraller, tümsekler, daireler gibi arketip biçimler yaratmıştır.

Robert Smithson, Spiral Jetty (Sarmal Dalgakıran), 1970, Büyük Tuz Gölü, Utah, ABD, 457-4,5 metre, sarmal bazalt, kum ve toprak.

Sarmal Dalgakıran iklimsel değişikliklere son derece duyarlı olmuştur. Kuraklık ve yağışlar bu sanat eserinin görüntüsünü değiştiriyor. Eserin olduğu yerde çoğunlukla hiçbir canlı yaşayamaz. Sarmal şekil oluşturarak su ve toprağın birbiriyle buluşması için alanlar bırakmıştır fakat, kuraklıktan dolayı su çekilmiş ve sarmal aralarını kum doldurmuştur. Entropi yani düzenin nasıl bozulduğu fikriyle yakından ilgilenmiştir. Sarmal biçim doğada sıkça rastlanan bir biçimdir ve doğayı birbirine bağlamayı çağırıştırır. İnsanın doğada yarattığı tahribat bu çalışmalara ilham vermiştir.

Nancy Holt (5 Nisan 1938-8 Şubat 2014) heykel, film, fotoğraf, enstalasyon sanatı, somut şiir, arazi sanatı ile tanınan Amerikalı sanatçıdır. 70'li yıllardan itibaren fotoğraf, film, video ve ses sanatı yapmaya başladı. Açık alanda çekilen görüntüleri ile zamanı, ışığı ve mekânı içeren yerleştirmeler yaptı. Eşi Robert Smithson ile birlikte 10 yıl sanat birliği yapmışlardır.

En ünlü eseri arazi sanatı olan Utah Çölü'nde inşa edilen Güneş Tünelleri'dir. Arazi sanatı, toprak, taş, bitki gibi doğa malzemeleriyle doğaya müdahale etme sanatıdır. Bu akımda genellikle sanatçılar, ormanları, çölleri, nehirleri veya kumsalları tercih ederler.

Nancy Holt, Güneş Tünelleri, 1973-1976, Utah, Great Çölü, ABD, 5,48-2,74 cm, beton boru

‘Çöle varır varmaz yerle bağlantı kurdum. Onda önce aynı şekilde temas hissettiğim diğer tek yer, bu tür bir batı ferahlığına yaklaşmaya başlayan Güney New Jersey’deki Pine Barrens’dı.’ diye konuşmuştur.

Tüneller, gündönümlerindeki gün doğumu ve gün batımını hizalayabilmek için büyük bir ‘X’ şeklinde yerleştirilmiştir. Her silindirde, güneş ışığının deliklerden girmesi ve takım yıldızlarının yansıtılması için açılmış delikler vardır. Bu delikler gündüz saatlerinde güneş ışığını iç duvarlara yansıtarak takım yıldızlarındaki başlıca yıldızların haritalarını oluşturuyorlar.

2.BÖLÜM: UYGULAMA RAPORU

2.1. Uygulamanın Yapılış Gerekçesi

Çölleşme, kuraklık ve arazi tahribatı küresel olarak yaşanan sorunlar arasında ön plana çıkmıştır. Öyle ki Birleşmiş Milletler 1994'ten itibaren 17 Haziran'ı 'Dünya Çölleşme ve Kuraklıkla Mücadele Günü' olarak ilan etmiş, bilinç düzeyini artırmayı ve yapılması gereken çalışmalara dikkat çekmeyi amaçlamıştır.

Türkiye su konusunda çok şanslı değildir ve yarı kurak bölgede bulunmaktadır. Son 20 yılda yıllık ortalama yağış miktarı düşmüştür ve gelecek yıllarda düşük yağış oranı artarsa kuraklık sıklığı da artacaktır.

Çölleşme sonucu yoksulluk artar, hayvan ve bitki türlerinin kaybı artar, üretken toprak yok olur, tarımsal üretim azalır gıda güvensizliği başlar, açlık artar, yaşam kalitesi düşer, kıtlık, kuraklık, açlık ve göç savaşlara sebep olur.

Tüm bunlar dışında günlük hayatta oluşan stresten kurtulmak için bile yeşil alan, orman, toprak veya denizle iç içe olup rahatlamak akla gelmektedir. Doğa bütün canlılara şifadır. Bu iyileştirici etki günden güne kaybedilmektedir.

Türkiye'nin en önemli göllerinden olan Karataş Gölü tamamen kurumuştur. Salda Gölü, Burdur Gölü, Akşehir Gölü, Eber Gölleri de kuraklıkla savaşmaktadır. Bu çevrelerde yaşayan durumun ciddiyetini yakından gözlemleyen insanlar gibi, diğer bütün insanlar da durumun ciddiyetinin farkına varmalı, bilinçlenmelidir. Durdurulamayacak olursa bile, hızını en aza indirip, yavaşlatmak için yaptırımlarda bulunulmalıdır.

2.2. İçerik ve Biçime Yönelik Saptamalar

Diploma projesi kapsamında yapılan bu çalışma, ekolojik sistemin korunması bilinciyle yorumlanmıştır. Doğayı kaybetmenin dünyayı çöle çevireceğini, canlıların ve bitkilerin gittikçe yok olacağını, içecek su stoğunun bile kalmayacağını, toprağın kuruyup çöle döneceğini vurgulamak için çölde yaşayabilen bitki olan kaktüs ele alınmıştır.

Hem Dünya'yı hem Güneş'i temsil eden yuvarlak kasnaklar kullanılmıştır. Güneş'ten ve sararmaya başlayarak solup ölen bitkilerden yola çıkılarak hazırlanan farklı sarı tonlarındaki kumaşlar, yuvarlak kasnakların etrafına dikilerek zemin hazırlanmıştır. Kasnaklar birbirlerinden farklı boyutlarda seçilip iç içe yerleştirilerek daralan zaman

vurgulanmıştır. Bu zaman sonunda çöl etkisinin gerçekleştiğini gösteren kaktüsler merkeze yerleştirilmiştir.

Kasnakların dizilimine bakıldığında yer yüzü ve arazi sanatçıları olan, ekolojik duyarlılıklarıyla dikkat çekip o yönde de eserler üreten, doğanın günden güne nasıl değişip gerilediğini gözler önüne seren Robert Smithson'ın 'Spiral Jetty' ve Nancy Holt'un 'Güneş Tünelleri' eserlerini anımsattığı görülmektedir.

İç içe olup daralan dairesel formlar içinde bulunduğumuz döngüyü, Güneş enerjisine duyduğumuz ihtiyacı fakat; aynı zamanda sadece Güneş'in olmasından doğan kuruluşu, dış boyutlarında da birbirlerinden farklı ölçüler kullanılması çölleşmeye daha yakın olunduğunu, çölleşmeye daha uzak olunduğunu, ancak ne kadar uzak olunursa olunsun o sonuca yaklaşıldığını temsil etmiştir.

2.3. Uygulamanın Düşünsel Yönü

Yeryüzünü sanatına dikkat çekip resimsel olarak ifade edilen bu proje, sanatsal anlamda biçim, form-fon ilişkisi içeren, ilhamını doğadan alan, bilimsel gerçekliğe sanatsal ifadeyle yaklaşan bir dizi resimden oluşmuştur.

Sarı rengin sadece Güneş'i anımsatan güzel enerjiyle kalması; kuruluk ve solan bitkileri anımsatmaması, kaktüsün sadece güzel görüntüsü için kullanıp yetiştirilmesi; kuraklığı, çölü ve susuzluğu hatırlatmaması, yuvarlak formların tükenmiş tek renk haline gelmiş bir Dünya'yı temsil etmemesi; içinde her rengi barındıran canlılığıyla anımsamak için çölleşmeyi en aza indirip oldukça yavaşlatmak adına gerekli önlemler alınmalıdır.

Doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımının benimsenmesi, doğal kaynakların israf edilmemesi, arazi kullanımının bilimsel ölçütlere göre yapılması, su kaynaklarının korunması, aşırı otlatmaya karşı önlemler alınması, bitki örtüsünü koruyarak ağaçlandırma yapılması gibi gerekli çalışmalar yapılarak çölleşmeyle mücadele edilmesi ve toplumun bilinçlendirilmesi en gerekli adımlardandır.

Resimlere bakıldığında birbirleriyle uyumlu güzel renkler, güzel formlar, güzel bitkiler olan kaktüsler, cezbederek dikkat çekip merak uyandırmaktadır. Fakat, içerik olarak incelendiğinde aslında güzelliğini kaybeden doğayı temsil etmektedir. İçeriğinden çok uzak güzel resimler olarak kalması, bakıldığında hoşluk hissedilmesi için çölleşmeyle mücadele edilmeli, doğa korunmalıdır.

RESİMLER

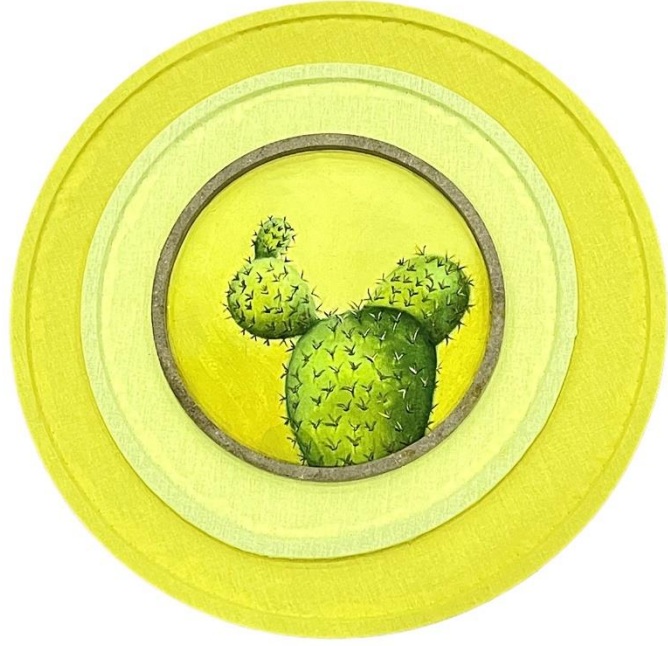
Resim 2.1.Burcu KOÇYİĞİT, *Kaktüs*,
Kanvas üzeri yağlı boya ve kumaş dikilmiş kasnaklar, (50 cm.), 2023.

Resim 2.2. Burcu KOÇYİĞİT, *Kaktüs*,
Kanvas üzeri yağlı boya ve kumaş dikilmiş kasnaklar, (50 cm.), 2023.

Resim 2.3. Burcu KOÇYİĞİT, *Kaktüs*,
Kanvas üzeri yağlı boya ve kumaş dikilmiş kasnaklar, (50 cm.), 2023.

Resim 2.4. Burcu KOÇYİĞİT, *Kaktüs*,
Kanvas üzeri yağlı boya ve kumaş dikilmiş kasnaklar, (40 cm.), 2023.

Resim 2.5. Burcu KOÇYİĞİT, *Kaktüs*,
Kanvas üzeri yağlı boya ve kumaş dikilmiş kasnaklar, (40 cm.), 2023.

Resim 2.6. Burcu KOÇYİĞİT, *Kaktüs*,
Kanvas üzeri yağlı boya ve kumaş dikilmiş kasnaklar, (40 cm.), 2023.

Resim 2.7. Burcu KOÇYİĞİT, *Kaktüs*,
Kanvas üzeri yağlı boya ve kumaş dikilmiş kasnaklar, (30 cm.), 2023.

Resim 2.8. Burcu KOÇYİĞİT, *Kaktüs*,
Kanvas üzeri yağlı boya ve kumaş dikilmiş kasnaklar, (30 cm.), 2023.

Resim 2.8. Burcu KOÇYİĞİT, Kaktüs,
Kanvas üzeri yağlı boya ve kumaş dikilmiş kasnaklar, (30 cm.), 2023.

Resim 2.9. Burcu KOÇYİĞİT, Mezuniyet sergisinden görünüm

2023.

KAYNAKÇA

<https://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%87%C3%B6lle%C5%9Fme>

<https://www.bilgiustam.com/collesme-nedir-ve-collesme-nerelerde-olur/>

<https://tr.environmentgo.com/%C3%A7%C3%B6lle%C5%9Fmenin-insan-nedenleri/>

<https://www.fikriyat.com/yazarlar/sefa-saygili/2022/05/23/colu-yeserten-buyulu-bitki-kaktus>

<https://www.sukulentler.com/bir-kaktus-colde-nasil-yasar/>

https://en.wikipedia.org/wiki/Robert_Smithson

<https://bestesakman.blogspot.com/2014/01/yeryuzu-sanat-sanatc-robert-smithson.html>

https://www.youtube.com/watch?v=m_r4_tUoAn0

<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/226398>

https://en.wikipedia.org/wiki/Nancy_Holt

<https://fahrenheitmagazine.com/tr/sanat/g%C3%B6rsel/nancy-holt%27%C3%BCn-arazi-sanat%C4%B1ndaki-k%C3%B6pr%C3%BCler-gibi-t%C3%BCneller>

<https://www.tskb.com.tr/blog/surdurulebilirlik/collesme-ve-kuraklik-ile-mucadelenin-onemi#:~:text=%C3%87%C3%B6lle%C5%9Fme%20sonucunda%20su%20kaynaklar%C4%B1n%C4%B1n%20kurumas%C4%B1,sosyoekonomik%20sorunlar%20da%20ortaya%20%C3%A7%C4%B1kar.>

ÖZGEÇMİŞ

Burcu KOÇYİĞİT (Erzurum)

İlk ve Orta Eğitimini Erzurum’da aldı.

2014-Atatürk Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi Kimya Bölümü’nden mezun oldu.

2019-23-Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümünde Lisans eğitimini tamamladı.

Sergiler

2023-“Mezuniyet Sergisi”, Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Sergi Alanı.ERZURUM